

<div></div>
<div>עין משפט</div> <div>נר מצוה</div>
<p>א [ומי] פ"א מה' מילה הל' ט טושי"ע י"ד סי' נסו סעי' ג:] <p>קיב ב ג ד מיי' פיי' מהלכות מלכים הלכה ז: <p>קיד ה מיי' שס הל"ח: ו [ומיי] פ"ע מה' כללים הלכה ט:]</p></p></p>
 ← →

תורה אור השלם

- ויאמר אֱלֹהִים אֶל אֲבִרָהָם וְאָתָה אַתָּה בְרִיתִי תִשְׁמֹר אֹתָהּ וְיִרְאֶךָ אֲחֶיךָ לְדִרְתָּהּ:
- בְּרֵאשִׁית יז ט בִּשְׁר עֶרְלָתוֹ:
- וְאָתָם פְּרוּ וּרְבוּ שְׂרִצוּ בְּאֶרֶץ חֲבֹב כּה:
- לֶךְ אִמֹר לָהֶם שׁוּבוּ לָכֶם לְאַהֲלֵיכֶם:
- ויאמר אֱלֹהִים אֶל אֲבִרָהָם אֵל יֵרֵעַ בְּעֵינֶיךָ עַל הַנֶּעַר וְעַל אֲמֹתָיִךְ בֵּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלַיִךְ שְׂרָה שְׁמֹעַ בְּקֹלָהּ כִּי בְרִצְחָק יִקְרָא לָךְ וְיֵנִי:
- וְעֶרְל וְכָר אֲשֶׁר לֹא יִמּוּל אֶת בֶּשֶׂר עֶרְלָתוֹ וְנִכְרְתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת מִעַמִּיקָהּ אֶת בְּרִיתִי הַפֶּרִי: בְּרֵאשִׁית יז יד
- ויאמר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׂב זֶרַע וְזֶרַע אֲשֶׁר עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ וְאֵת כָּל הָעֵץ אֲשֶׁר בּוֹ פֶרִי עֵץ וְזֶרַע וְזֶרַע לָכֶם וְהָיָה לְאֹכְלָהּ: וְלִכָּל חַיַּת הָאָרֶץ וּלְכָל עוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכָל רֹמֵשׁ עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה אֶת כָּל יֶרֶק עֵשֶׂב לְאֹכְלָהּ וְיִהְיֶה בֵּן:
- בְּרֵאשִׁית א כט-ל כָּל רֶמֶשׂ אֲשֶׁר הוּא חַי לָכֶם וְהָיָה לְאֹכְלָהּ בְּיֶוֶם עֵשֶׂב וְנָתַתִּי לָכֶם אֹת בָּל:
- אֵךְ בִּשְׂר בְּנִפְשׁוֹ דָּמָו לֹא תֹאכְלוּ:
- וְיִכְרֹךְ אֹתָם אֱלֹהִים וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ וּכְבֹשָׁהּ וּרְדוּ בָדָגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל חַיָּה הַרְמִשֶׁת עַל הָאָרֶץ: בְּרֵאשִׁית א כח
- הַכִּפִּירִים שְׂאִיִּם לְשָׂרָךְ וּלְבִקֶּשׁ מֵאֵל אֲכָלֵם: תהלים קד כא

נמו:

והא פריה ורביה. תימה מנא לן דלא נאמרה לבני נח ואי

משום דלא חשיב ליה צהדי שבע מלות הא אמר לעיל [דף נח:] קום עשה לא קא חשיב וי"ל דשב ואל תעשה נמי הוא דמי שמאווה על פריה ורביה מאווה שלא להשחית זרע:

כָּבֵד דבר שבמנין. פ"ה דכל דבר

הנאסר במנין אפי' קצעו זמן הזמן ושזב (חזר)^ט ופי' אל תגשו אל אשה (שמות יט) לא הוה ציה זמן והא דכתיב (שם) היו נכוניס לשלשת ימים היינו לקבל המורה ציוס השלישי אצל דבר הקצוב לזמן יעבור הזמן ומותר מאליו וכי"ת אי דדבר שגגזר סתם פשיטא שצריך מנין אחר להמירו אכטריך סד"א כיון דבטל דבר שנאסר עבזרו ממילא הותר כגון הכא שנאסרו בתשמיש כדי לקבל המורה וכי ההיא דפ"ק דצילה (דף ה. ושם) דכרס רצעי היה עולה לירושלים מהלך יוס לכל דד כדי לעטר שוקי ירושלים צפירות דאף לאחר חורבן הוצרך מנין אחר להמירו^ט:

מקיס

את בריתי תשמור אתה וזרעך אחרריך לדורותם אתה וזרעך אין איניש אחרינא לא אלא מעתה בני ישמעאל לחייבו^ב כי יביצחק יקרא לך זרע בני עשו לחייבו^ג ביצחק י'ולא כל יצחק מתקף לה רב אושעיא אלא מעתה בני קטורה לא לחייבו האמר ר' יוסי בר אבין ואיתימא ר' יוסי בר חנינא ”את בריתי הפר ה'לרבות בני קטורה אמר רב יהודה אמר רב אדם הראשון לא הותר לו בשר לאכילה דכתיב ”לכם יהיה לאכלה ולכל חית הארץ ולא חית הארץ לכם וכשבאו בני נח התיר להם שנאמר ”כירק עשב נתתי לכם את כל יכול לא יהא אבר מן החי נוהג בו ת"ל”^א אף בשר בנפשו דמו לא תאכלו יכול אף לשרצים ת"ל אך ומאי תלמודא א"ר הונא דמו מי שדמו חלוק מבשרו יצאו שרצים שאין דמם חלוק מבשרם מיתיבי ”וורדו בדת הים מאי לאו לאכילה לא למלאכה ודגים בני מלאכה גינהו אין כדרחבה דבעי ”רחבה הנהיג בעיזא ושיבוטא מאי ית"ש”^י ובעוף השמים מאי לאו לאכילה לא למלאכה ועופות בני מלאכה גינהו אין כדבעי רבה בר רב הונא דש ”באוויזן ותרנגולין לר' יוסי ברבי יהודה מאי תא שמע ”וובכל חיה הרומשת על הארץ ההוא ”לאתויי נחש הוא דאתא דתניא ”ר"ש בן מנסיא אומר חבל על שמש גדול שאבד מן העולם שאלמלא ”(לא) נתקלל נחש כל אחד ואחד מישראל היו מזדמנין לו שני נחשים טובים אחד משגרו לצפון ואחד משגרו לדרום להביא לו סנדלכונים טובים ואבנים טובות ומרגליות ולא עוד אלא שמפשילין רצועה תחת זנבו ומוציא בה עפר לגנתו ולחורבתו ”מיתיבי היה ”ר' יהודה בן תימא אומר אדם הראשון מיסב בגן עדן היה והיו מלאכי השרת צולין לו בשר ומסנגין לו יין הציץ בו נחש וראה בכבודו ונתקנא בו התם בבשר היודר מן השמים מי איכא בשר היודר מן השמים אין כי הא דר"ש בן חלפתא הוה קאזיל באורחא פגעו בו הנך אריותא דהוו קא נהמי לאפיה אמר ”הכפירים שואגים לטרף נחיתו ליה תרתי אטמתא חדא אכלוה וחדא שבקוה אייתיה ואתא לבי מדרשא בעי עלה דבר טמא הוא זה או דבר טהור א"ל אין דבר טמא יורד מן השמים בעי מיניה ר' זירא מר' אבהו ירדה לו דמות חמור מהו א"ל יארוד נאלא הא אמרי ליה אין דבר טמא יורד מן השמים: ר"ש אומר אף על הכישוף: מ"ט דר"ש דכתיב מבשפה

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

והרי מילה. לישראל נאמרה ולא לבני נח דלא חשבה גבי שבע מלות: לל דבר שבמנין. לא נשנית בסיני אלא מפני שאסר להם תשמיש שלשה ימים קודם מתן תורה ולאחר שלשה ימים הוצרך להמיר להם ואע"ג דממילא משתמע התירא דהא שלשה ימים הוא

דאסר והרי עצרו אשמעינן קרא לכל דבר הנאסר במנין צ"ד אע"פ שקצעו זמן לדבר צריך למנות פעם אחרת להמירו כשעצר הזמן: אי הכי כל שבע מלות שחזרו ושנו בסיני נימא נמי כל אחת ואחת הוצרכה לשנות על דבר כגון עבודת כוכבים לפרש מיתה ועבודות האסורין צה וכן גלוי עריות לפרש עונשין ונימא דכולהו לא גשו ולישראל נאסרו ולא לבני נח: אזוהיה מהדר ומסתא צה למא לי'. למהדר ומיכתב אזוהיה ידיהו אלא ש"מ להזהירה לבני נח ולישראל אמתא: הני נמי. מילה ופריה ורביה הא לא איתנו דהא אחרת למילתא הוא דאיתנו: הא. דגיד הנשה לא איתנו כלל ומשום הכי לא חשיב להו צהדיה ומיהו הכך נמי מן האמורות לבני נח ולא נשנו בסיני הס ולישראל נאמרו ולא לבני נח מסקני ואלהן: ואיצעיס איתא מילה. ודאי מסיני נאמרה לעיקר מצותיה ודקשיא לך הא אמר ר' יוסי כל שנאמרה לבני נח ונשנית בסיני לזה ולזה נאמרה הא דלא חשיב ליה לגבי מלות בני נח משום דמילה לאו לבני נח נאמרה אפי' מקודם סיני אלא לזרע אצרכה לחדיה והשתא נמי זרע אצרכה דהיינו ישראל הוא דנהיגי צה: בני ישמעאל לחייבו. השתא: בני קטורה. אותן ששה שנולדו לאצרכה הן עצמן לא לחייבו ונימא השתא דלא מל אצרכה כל בניו שהיו לו בחייו: לרבות בני קטורה. אותם ששה נלדס ולא זרעס אצל אצרכה נטווה לכל הנולדים לו: לא הוטר צשר באצילע דכתיב הנה נספי נלס אס כל עש וגו'. ללס ולחיות נתתי העשצים והאילנות ואת כל ירק עשז לאכלה אצל לא חית הארץ נחווה נלס: כייק עשז. שהפקרתי ללדס לאכול נתתי ללס מעכשיו את כל אפי' צהמות וחיות: יכול אפילו לשרצים. יהא אצב מן החי אסור להס: ס"ל אף. מיעוט וכל אכין ורקין מעועין: מאי תלמודא. הכי משמע דשרצים ממעטי מיניה דילמא צהמה וחסה ממעטינן מיניה ולא שרצים: אמר רב הונא דמו. האי דמו יתירא הוא דהוה לי' למכתב צשר בנפשו לא תאכלו דהיינו צעוד שהנפש צו אל תאכלו את צשרו האי בנפשו דמו למא לי וכי לא ידענא

מסורת הש"ם

א) [שבת קנב:], ב) צילה ה., ג) [נדרים לא:], ד) כ"ק נה., ה) כ"מ טא:, ו) [לדרי"ג פ"א:], ז) [ע"י מוספות מגילה כא:], ח) [נאלדרי"ג פ"א איתא ר' יהודה בן במילא], ט) [נראה דצ"ל הספד], י) [וע"י צרש"י דתמוז], מט: ד"ה יאלודו, ס) פ"א מחזק, ט) [וע"ע מוס' צילה ה. ד"ה כל דבר],

גליון הש"ם

גכ' לאתויי נחש. ע"י פסקהס דף כ"ד ע"צ מוס' ד"ה צרעה. ומה דכ"ג ע"א מוס' ד"ה למני: שם מיתיבי היה ר"י בן חיטא אומר. ע"י לעיל דף נו ע"צ מוס' ד"ה אכל: רש"י ד"ה ירוד נאלא תנין שופח. ע"י משבות חות יאיר סימן ק"צ דבר נממד צוה:

מוסף רש"י

ביום ואפילו בשבת. מדלא כתיב שבמיני ימול (שבת קלב.). ביצחק ולא כל יצחק. ועשו אינו מקרא זרע יחזק (נדרים לא.). לכם יהיה לאכלה ולכל חיות הארץ. הנהו להס המצב צהמות וחיות למאכל ולא הכרה ללדס ולאשמו להמות צהיה ולאכול צשר, אף כל ירק עשז יאכלו יחד סולס (בראשית א כס). כירק עשב. שהתמתי ללדס הראשון (שם). הנהיגי בעיזא ושיבוטא. קשר קרון לשו זרע זה קף על המים חיה מושך עמו על שפת הים (ב"ק נה.). דש באוויזן ותרנגולין. דאין להס ידיוס להשען וכל משעטתס על רגליהן (ב"מ צא.). חבל על שמש גדול. כל חבל שצט"ס לשון מכלה והפסד הוא (חולין ע). הפסד ועגמת נפש הוא (יבמות קטב.).

^[1] מכשפה